

ORGANIZIRANI ŽELEZNIČAR

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno Din 12.—.

Svoje zahteve uveljavijo železničarji le
v enotni, razredno-zavedni organizaciji.

Uredništvo in upravištvo Ljubljana.
Za Bežigradom, I. mestna stanovanjska hiša,
kamor se naj pošiljajo rokopisi.

LETO I.

LJUBLJANA, dne 10. septembra 1924.

ŠTEV. 3.

Poročilo delegacije o intervencijah v Beogradu.

Dne 29. in 30. avgusta se je mudila v Beogradu pri ministrstvu saobračaja in generalni direkciji naša delegacija, da intervenira v najnujnejših železničarskih vprašanjih. Ker je bil prometni minister g. Sušnik odsoten, je predala predloge za delavski zakon, revizijo zakona o državnem prometnem osebju, za revizijo uredbe o razvrstitvi osebja, nadalje predloge za službeno obleko, odškodnine za potne in selitvene stroške, za uredbo o draginskih dokladah g. kabinetnemu šefu dr. Fischerju s prošnjo, da jih takoj izroči ministru, ko se povrne iz Sušaka. Na svoja vprašanja in intervencije je dobila pri ministrstvu in generalni direkciji naslednje odgovore:

1. Kaj je s plačevanjem državnih praznikov delavcem?

Državni prazniki se morajo delavcem plačati, ako delavci na ta dan delajo, dobe čezurno delo. Generalna direkcija je že izdala tozadevni odlok, pa ga dosedaj direkcije še niso izvedle. Ministrstvo bo ukrenilo potrebno, da se bo ta odlok izvršil.

2. Kaj je z nastavitvijo profesionistov in delavcev, ker predvideva uredba o razvrstitvi osebja, da se uvrste profesionisti v I. kategorijo zvanikov in delavci deloma med zvaniki in služitelje?

Tozadevno je že izšel odlok ministrstva na posamezne direkcije, da sestavijo za nastavitve delavstva potrebne predloge, vendar je poudarjal, da se bodo nastavliali delavci po potrebi, kolikor se jih bo iz službenih ozirorov potrebovalo.

3. Kdaj bodo sprejeti nazaj v službo dotični, ki so bili odpuščeni vsled stavke ali pasive?

G. minister je v posameznih slučajih že odredil zopetni sprejem in se bo to izvršilo tudi v ljubljanski direkciji. Sprejeti bodo nazaj dotični, ki so bili odpuščeni zgolj vsled stavke ali pasive in se drugače niso pregrešili ter jim bo politična oblast dala dovoljno izpričevalo za čas, ko so bili izven železniške službe. Vendar mora vsak posameznik vložiti prošnjo, v kateri naj navede točne podatke o svoji pristojnosti, prejšnjem službovanju, natančnem vzorku, zakaj je bil odpuščen iz službe, nadalje svoje družinske razmere, priloži naj potrdilo politične oblasti o svojem obnašanju od časa izstopa iz službe do sedaj ter jo vpošlje pravilno kolekovano potom direkcije v Ljubljani naslovljeno na Ministarstvo Saobračaja v Beograd. En izvod prošnje pa naj pošlje na naše uredništvo, da bomo pri prihodnji intervenciji lahko obravnavali. Prošnje odpuščenih iz Maribora so že v obravnavi ter bodo po zatrdilu referenta večinoma ugodno rešene.

4. Kaj bo z dotičnimi, ki so bili kot tuji državljani vpokojeni po 1. oktobru 1923, ki pa si vsled pomanjkanja državlanskega zakona niso mogli pridobiti državljanstva?

Zadeva je v obravnavi pri generalni direkciji ter se bo rešila v tem smislu, da se

jih bo reaktiviralo, v kolikor popolnoma obvladajo službeni jezik.

5. Kdaj bo izplačana diferenca od 1. oktobra dalje za delavce?

Rešitev tega vprašanja zavisi popolnoma od ministra financ, ki mora najti za to potrebne kredite, ki jih za sedaj še nima.

6. Kako se bo izvršila revizija zakona o državnem prometnem osebju in kdaj?

Za revizijo tega zakona se bo sestavila posebna komisija, ki bo proučila predloge posameznih direkcij in organizacij ter nato izdelala tozadevni zakonski predlog. Aktivno sodelovanje pri sestavi tega predloga od strani strokovnih organizacij pa zavisi edino od prometnega ministra, ako bo on organizacije k temu delu pritegnil.

7. Kaj je s podelitvijo službene obleke?

Pravilnik za službeno obleko je že napravljen ter bo izdan takoj, ko se bodo vnesle vanj potrebne korekture in potem se bo službena obleka podelila.

8. Kaj je z volitvami v bolniško blagajno?

Volitve v bolniško blagajno na dan 21. septembra 1924 so zaenkrat ukinjene ter še ni določen čas in način, kako se bodo vršile. Upoštevalo se bo delavstvo ter se mu bo omogočila volitev.

9. Ali se bo popravila nepravilna prevedba delavcev na urne plače?

Pri sestavi predpisov za prevedbo in pri izdaji navodil so bili prisotni zastopniki vseh direkcij ter so se izdala vsem enaka navodila. Delavstvo v drugih direkcijah je s prevedbo zadovoljno, le iz ljubljanske in zagrebške direkcije prihajajo pritožbe ter tu ne leži krivda na ministrstvu, ampak na podrejenih edinicah. Čudili so se posamezni gospodje v generalni direkciji, ko je delegacija navajala posamezne gorostasne slučaje, ki so se vršili pri prevedbi v ljubljanski direkciji, in so smatrali to za neverjetno. Zato bomo predložili ministrstvu natančne podatke o vsej delavski prevedbi ter opozarjamo pri tem na prihodnji članek »Delavstvo v boju za svoje pravice«.

10. Všetje vojnih let pri prevedbi?

Glede všetja vojnih let vlada različno stališče, ter bo o tem definitivno razsojal državni svet, vendar pa obstoja možnost, da se bodo pri reviziji službene pragmatike vpoštevala za vse železničarje.

11. Uzakonitev delavskega reda?

Po mnenju kompetentnih faktorjev v ministrstvu, naj bi se delavski red ne uzakonil, ker so nekatere organizacije to odklonile ter se strinjajo s tem, da se delavsko vprašanje reši s pravilnikom. Imena dotičnih organizacij pa iz previdnosti ni natančneje označil.

12. Rok za pritožbe na državni svet?

Rok za pritožbe na državni svet se mora po odloku službene pragmatike držati; vendar

pa bo potem, ko bo revizija službene pragmatike izvršena tekom meseca novembra in bodo železničarji zopet prevedeni, tekkel za pritožbe na državni svet nov rok.

Delegacija, ki je obstojala iz sohr. Jernejčiča (za delavce) in s. Čepeljnika (za nastavljenice), je intervenirala še v več vprašanjih lokalnega pomena ter je dobila utis, da se delavskega vprašanja ne jemlje za resno.

Tozadevno razpravljamo v članku »Delavstvo v boju za svoje pravice«.

Delavstvo v boju za svoje pravice.

Po skoro dveletnem obljubovanju od strani raznih vlad in političnih strank ter po ravno tako dolgem varanju delavstva od strani raznih kategorijskih in nacionalnih organizacij je zasijala delavcem toliko obljubovana »zlata doba«, ko so dobili mirnim potom in brez vsake akcije in boja zboljšanje svojega gmotnega položaja.

Opetovano smo že povdarjali da je ni vlade v kapitalističnih državah, pa naj ima še tako delavski in socialistični naziv, ki bi prostovoljno brez vsakega pritiska zboljšala delovne pogoje in materialno stanje delavstva. Večkrat smo opozarjali delavstvo, da naj ne nasede obljubam teh lažnih prorokov, ki so obljubljali, da bo ta in ta stranka, ko bo prišla na vlado, dala ljudem to kar jim pristojno. Kako prav smo imeli v tem, dokazuje sedaj stvarno stanje, v katerem se delavstvo nahaja in bližnja temna bodočnost, ki se delavstvu obeta, ako ne bo v zadnjem momentu spoznalo prave poti v — razredno strokovno organizacijo, da bo s pomočjo te odbilo najhujše napade, ki delavstvu pretijo.

Delavstvo zahteva izplačilo diferenc od 1. oktobra 1923, delavstvo zahteva pravično prevedbo. Vlada odklanja prvo zahtevo, češ, da ni kredita. Ni kredita za bedne, izmозgane delavce, kredita pa je dovolj za oboroževanje, izplačilo haka, razne slovesnosti; lahko se vozi po železnica za polovično ceno ne samo Sokol, Orjunaš, Orel, razne marijine družbe in bog zna katere organizacije. Samo delavec in kmet morata plačati poleg ogromnih davkov še celo vožnjo. Ako bi plačale celo vožnjo tudi vse druge organizacije, bi iz teh dohodkov lahko krili delavsko zahtevo po izplačilu diferenc za delavce od 1. oktobra 1923. Slovenski poslanci! Ali se vam ne zdi zagonetno, da ravno železniški delavci iz Slovenije ne dobe novih urnih plač od 1. oktobra 1923, medtem ko so jih v vseh drugih direkcijah dobili. Slovenski ministri, izkažite tu svojo naklonjenost najbednejšim in zastavite svoj upliv, da se bodo difference izplačale.

Delavska druga zahteva je pravična prevedba. Beograd najde popolnoma za pravično, da se delavce prevede na urne plače po njih fizični moči in da dobe po 20- do 30-letni naporni in vestni službi popolnoma izmозgani delavci nizke plače, ker sedaj za delo niso več tako sposobni kot pred 20 leti. Kakor skopušen gospodar vrže po dolgoletnem službovanju onemoglega hlapca na cesto ali ga spravi v kako hiralnico, tako smatra tudi uprava za upravičeno, da se izrabljenega delavca plača le v toliko, da zamore hirati, dokler ga ne bo pograbila tuberkuloza ali splošna onemoglost. Uprava nima časa misliti na starostno zavarovanje delavstva, ministrstvo noče uzakoniti delavski red z izgovorom, da so delavci tudi z neredbo zadovoljni ter zakona ne marajo. Vzrok vsemu temu pa je le to, da si hoče uprava pridržati v delavskem vprašanju proste roke, da bi lahko delavstvo izrabljala dokler bi hotela.

Da zamoremo Beograd pripraviti o pristranosti prevedbe in ministrstvu predložiti material ter zahtevati korekturo delavske prevedbe, nam sporočite čimprej točne podatke, kako se je v posameznih edinicah prevedba vršila, zlasti navedite slučaje, kjer niso bile sestavljene komisije, oziroma so dobili ljudje, ki jih šef protežira, visoke plače, a drugi nižje.

Generalna direkcija smatra nadalje za upravičeno, da se delavstvu ne plačajo nedelje in prazniki, ona odobrava, da se delavstvo ob slabem vremenu pošilja domov in za tiste dneve ne plača, za upravičeno pa smatra tudi, da mora delavstvo plačevati ogromne davke, da ne dobi od bolniške blagajne skoro nikakih podpor itd.

Delavstvo Slovenije! Zadnji čas je, da povzdigneš svoj glas in na vseh sestankih, shodih, v časopisju in povsod zahtevaš takojšnje ukinjenje brezpravja, ki je vladalo sedaj 5 let in zahtevaš uzakonitev delavskega reda, ki ti naj da tvoje pravice in dolžnosti in zaglasi stano namestitvev ter pokojninsko zavarovanje. Ne dajte se voditi za nas agentom, ki bi poskušali ustanovljati razne sekcije in vam zagotavljali, da se da vaše vprašanje z naredbami rešiti.

Velik očiitek pada sedaj iz vaših vrst na nastavljenca, češ oni so dobili izboljšanje plač in se sedaj za delavstvo več ne brigajo.

Ne zavidajte nastavljenemu reakcionarne pragmatike z določbami o položajnih plačah, ocenah, odpustih in drakonskem kaznovanju ter disciplinskih predpisih. Iz vsake besede te pragmatike grozi odpust ali odpoved službe, vzeli so nastavljenec stalno službo in še marsikaj drugega.

Par procentov nastavljenec je z rešitvijo gmotnega vprašanja zadovoljnih, večina pa se je dala sedaj uspraviti. Sistem draginskih in rodbinskih doklad je nezadosten in od danes do jutri. V kratkem času že lahko sledi napad in nastavljenec bodo težko občutili odločbe te pragmatike, ki sama predvideva znižanje določenih prejemkov.

Razredno zavedni železničarji — čeprav so nastavljeni — se čutijo za delavce in bodo podpirali z vsemi močmi vsak korak delavstva za izboljšanje gmotnega položaja, saj s tem koristijo tudi sami sebi.

Revizija zakona o državnem prometnem osebj.

Deputacija, ki je bila pretekli teden v Beogradu, je predložila v ministrstvu tudi naš predlog za revizijo navedenega zakona.

Ker vsled pomanjkanja prostora ne moremo objaviti predloga v celoti in tudi ne bi bil posameznikom razumljiv, ako nimajo pri roki zakona, navajamo tu najvažnejše točke:

Odpraviti se morajo brezpogojno položajne plače, ki so za veliko večino železničarskega osebj. nesramno nizko odmerjene ter zakon nikjer ne predvideva za dosego višjih in najvišjih položajnih plač avtomatike. Položajne plače bodo zopet zasejale na železnicah korupcijo ter jih zato železničarji odklanjamo.

Zvišati pa se morajo osnovne plače in stanarina, in sicer draginjskim razmeram primerno, ter mora odpasti velikanska razlika med posameznimi kategorijami. Nimamo nič proti temu, ako je poštena razlika med osnovnimi plačami poduradnika in uradnika. Kar pa se stanarine tiče, stojimo na stališču, da mora biti stanarina za vse nastavljenec osebe enaka, ker ima vsak nastavljenec pravico na pošteno stanovanje, ne pa samo nekateri izvoljeni.

Nadalje mora brezpogojno odpasti ocena, kateri se je dalo v zakonu in vsemu železničarskemu življenju največjo važnost. Od ocene je odvisna nastavitvev, napredovanje, upokojitvev, da, še odpust iz službe te lahko doleti, ako dobiš parkrat slabo oceno.

Po dosedanjih slabih izkušnjah pa mora železničar še vedno računati z dejstvom, da načelnik ene vidi rad, dočim druge pritiska in z oceno bi zavlada na železnici korupcija in partizanstvo.

Prevedba vseh železničarjev, izvzemši uradnike statusa I. in II., se mora izvršiti na podlagi strokovne izobrazbe in ne kot zakon zahteva, na podlagi šolske izobrazbe.

Vsi strojevodje z enakim številom službenih let naj se uvrste v isto kategorijo in stopnjo osnovne plače, ne pa kot se je prevajalo dosedaj, da je prišel starejši, izurjen strojevodja v poduradniško kategorijo, medtem ko je prišel njegov 10 let mlajši kolega v uradniško kategorijo.

Da ima te vrste prevedba za službo zelo kvarne posledice, je samo ob sebi razumljivo.

Pri uvrstitvi v posamezne kategorije naj torej odločuje strokovna usposobljenost in ne šolska.

Ena tretjina službene pragmatike je posvečena disciplinarnim predpisom in kaznovanju osebj.

Disciplinarni predpisi so tako reakcionarni in kazni tako drakonične, da se upravičeno čudimo, kje je zakonodajalec pobral te odredbe, najbrže iz srednjega veka ali iz španske inkvizicije.

Naša zahteva je: »Dajte nam nazaj personalno komisijo s pravicami in dolžnostmi, ki jih je preje imela.«

Uveljaviti se mora za železničarje takoj stalnost in se jim ne sme kratiti svobodo združevanja. Nadalje se zahteva, da se mora plačevati 20% dodatek vsemu železničarskemu osebj. in ne samo eksekutivnemu, ki ima za težjo službo predpisano le 25 letno službeno dobo, oziroma premije. Črtati se mora popolnoma člen 83. zakona, ki določa, da je uslužbenec odgovoren tudi s svojo plačo in premoženjem za poškodbe železniške lastnine, ki bi jih povzročil. Nikoli se ne da natančno določiti, v koliko je kriva pri nezgodi višja sila, v koliko pa uslužbenec. Zlohotno poškodovanje tuje lastnine pa je itak kaznjivo po kazenskem zakonu. Delovni čas se mora določiti na strogem osemurnem delavniku ter naj se dopust za vse nastavljenec izenači na izmero, ki je določena za uradnike.

Za čas bolezn. se mora zagaranirati vsem železničarjem neskrajšane prejemke za 12 mesecev ter se mora zagaranirati uslužbencu, ki se ponesreči tako, da je za vsako delo nespособen, cela pokojnina.

To so bile vodilne smernice, katere so služile kot podlaga za sestavo našega predloga. Zahteve so utemeljene ter ministrstvu ne bo težko jih izpolniti.

DELA VSKI RED.

(Predlog, ki ga je predložila naša delegacija Ministarstvu Šaobračaja dne 29. avgusta 1924.)

I. poglavje.

Osnovne odredbe.

Člen 1.

Delavec državnih prometnih naprav, je ona oseba, ki je bila po odredbah tega zakona sprejeta v službo državnih prometnih naprav.

Člen 2.

Delavci državnih prometnih naprav se dele na:

- a) profesionaliste;
- b) pomožne delavce.

Profesionalisti so oni delavci, kateri so se izučili kakega rokodelstva, kar dokažejo ob vstopu v službo z učenim izpričevalom; ostali, ki ne posedujejo učnih izpričeval, se sprejmejo kot pomožni delavci.

Člen 3.

Vsa mesta v vseh strokah državne prometne službe so po določbah tega zakona dostopna vsem državljanom po rojstvu, kakor tudi vsem naturaliziranim državljanom.

II. poglavje.

Sprejem v službo.

V službo se lahko sprejme vsak državljan kraljevine SHS, ki je za železniško službo glasom zdravniškega izvida železniškega zdravnika sposoben ter izpolnjuje naslednje pogoje:

1. Da je dovršil 18. leto starosti;
2. da obvlada službeni jezik;
3. da ni pod skrbstvom ali v konkurzu in da ni nad njim podaljšana očetovska oblast;
4. da ni bil obsojen radi zločina ali radi tatvine; pri tem so izvzeti politični prestopki.

Vsak delavec je sprejet v službo kot začasni delavec ter postane stalen po enoletnem službovanju, ako je vojaščine prost in star 21 let. Za izredna sezonska dela, ali dela povodom nezgod, se sprejme pogodbenec delavce s pogodbeno plačo, kar se pa mora vsakemu ob sprejemu objasniti ter obenem določiti približno čas zaposlitve. Med izredna sezonska dela se štejejo izredna dela, ki jih ni mogoče izvršiti s stalnim staležem delavskega osebj. ter ne trajajo več kot 6 mesecev.

Po šestih mesecih zaposlitve postane vsak pogodbeni delavec avtomatično začasni delavec s pravico na imenovanje stalnim delavcem po celokupnem enoletnem službovanju, ako izpolnjuje drugače določbe tega zakona.

Člen 5.

Rokodelce in pomožne delavce sprejemajo in jim določajo službo načelniki službenih mest in to v mejah sistemiziranega staleža. Sprejem delavcev preko normiranega staleža se sme izvršiti le z dovoljenjem pristojne direkcije.

III. poglavje.

Delovni čas delavcev.

Člen 6.

Za vse delavce, zaposlene pri ustanovi državnih prometnih naprav, bodisi rokodelce bodisi pomožne delavce, ne oziroma se na to, ali delajo v zaprtih prostorih ali na prostem ali v turnusu, velja čisti osemurni delovni čas. Vsako delo, ki presega osem ur, se plača kot čezurno delo s 100% vseh prejemkov.

Delo ob nedeljah in praznikih počiva. Vsako delo ob nedeljah in praznikih se plača kot čezurno delo vsem izvzemši delavce v turnusih.

Naslednji prazniki: 1. januar, Velikonočni ponedeljek, Binkoštni ponedeljek, Rešnje Telo, Božič, Vidovdan, 1. december in kraljevi rojstni dan, so prazniki, na katere mora delo brezpogojno počivati ter se sme le v najnujnejših slučajih (nezgode, nujna popravila strojev, ker bi drugače trpel promet, snežni zameti itd.) pritegniti potrebno število delavcev k službi.

Delavci, ki vrše službo v turnusih 12/24, imajo pravico mesečno do dveh odmorov po 24 ur, kateri se jim plačajo. Vpeljava drugih turnusov kot 12/24 je dovoljena le v sporazumu z delavskimi odbori. Ako v izrednih slučajih delavce mesečnih odmorov ne more izkoristiti, ker bi tega služba ne dopuščala, v tekočem mesecu, jih sme izrabiti v prihodnjem mesecu. V slučaju, da bi tudi to ne bilo mogoče, dobi za te dni plačano čezurno delo.

Pri progovnih delavcih se računa v osemurni delovni čas tudi čas, ki ga porabijo za pot od svojega rednega službenega mesta do kraja dela na progi in za povratek v redno službeno mesto. Ako pa se vrši delo več kot dva kilometra od rednega službenega kraja, jim pristojajo trošnine po členu 8.

Za strojno in vlakovno osebo znaša normalni mesečni delovni čas 208 ur. Vse delo čez 208 ur se mora plačati kot čezurno delo. V slučaju nezgod ali nepredvidenih prometnih ovir (plazovi, snežni zameti, trčenje vlakov) se more delavce zaposliti tudi čez 8 ur in se mora plačati ves čas preko 8 ur poleg eventualno pripadajočih dnevnic tudi čezurno delo.

V splošnem se mora upoštevati strogi 8 urni delovnik ter se sme vršiti čezurno delo le v najnujnejših slučajih, vsled katerih bi bil oviran redni promet. Vendar tudi v teh slučajih čezurno delo ne sme znašati več kot dve uri dnevno.

Delodajalec sme sporazumno z delavskimi odbori razdeliti delo tako na posamezne delavce, da so delavci ob sobotah popoldne prosti.

Člen 7.

Dopusti.

Vsi rokodelci in pomožni delavci imajo pravico do rednega letnega dopusta in sicer:

Do 5 službenih let	15 dni
do 15 službenih let	25 dni
do 25 službenih let	30 dni
preko 25 službenih let	45 dni

Izrabo rednega letnega dopusta dovoljuje neposredni načelnik službenega mesta, upoštevajoč prošnje delavcev. Čas, ki ga prebije delavec v vojaški službi ali na bolovanju, se mu ne šteje v redni letni dopust.

Če bi delavec iz službenih ozirov ne mogel izrabiti pristojnega mu letnega dopusta v tekočem letu, ga more izrabiti najkasneje tekom prihodnjega leta. V nasprotnem slučaju se mu plačajo neizrabljeni dnevi z dvojnimi prejemki.

IV. poglavje.

Plače in nastavitvev delavskega osebj.

Člen 8.

Vsi delavci državnih prometnih naprav prejemajo skozi prva tri leta službe dnevno plačo na podlagi osemurnega delovnika in sicer za vse dni v mesecu. Plače delavcev znašajo in se stopnjujejo po sledečem razpredelniku:

a) za rokodelce:

V 1. letu	Din 60
v 2. letu	Din 64
v 3. letu	Din 68

b) za pomožne delavce:

v 1. letu	Din 48
v 2. letu	Din 52
v 3. letu	Din 56

Poleg teh rednih plač pristojajo delavcem še za vsakega rodbinskega člana rodbinska doklada po 150 Din mesečno.

Zaračunavanje dnevni plač in ostalih prejemkov delavčevih se vrši mesečno in sicer se izplačujejo prejemki vsakega prvega v mesecu, ako je pa ta dan nedelja ali praznik, pa dan poprej in sicer za nazaj. Delavcem se smejo dati na njihove plače predumji v približni višini njihovega dotedanjega zaslužka.

V slučaju bolezni, zaradi katere ne morejo opravljati službe, imajo delavci pravico do vseh prejemkov največ za 12 mesecev od dne, ko so prenehali prihajati v službo.

Delavcem, ki so zaposleni nad 2 kilometra izven kraja svojega rednega dela, pritiče razen dnevne plače še trošnina kot povračilo za s tem združene izredne stroške. Trošnine se izplačujejo po določbah pravilnika o odškodninah za službeno potovanja in selitve in sicer v izmeri trošnin, ki so določene za služitelje, in znašajo dnevno Din 40. V slučaju, da morajo prenočevati izven službenega kraja, jim pristojna še prenočevalnina, ki znaša v slučaju, da se ne more dati na razpolago službenega prenočišča, Din 20 za vsako noč. Natančne določbe glede trošnin in prenočevalnin obsega gori navedeni pravilnik.

Delavcev se načeloma ne premešča. Premestitev delavcev se more izvesti le na prošnjo delavca ali pa z delavčevim privoljenjem. V slučaju premestitve pristojajo delavcem odškodnine za selitev po členu 7. pravilnika o odškodninah za službeno potovanja in selitve.

Člen 9.

Po 3 letih službe v delavski kategoriji se vse delavce nastavi, ako izpolnjujejo v zakonu o državnem prometnem osebnju odredene pogoje za namestitev. Ker so prebili že tri leta v delavskih kategorijah, so izpolnili pogoje člena 17. zakona o državnem prometnem osebnju ter se jih uvrsti, ako so že dovršili 21. leto življenja in uredili svojo vojaško obveznost, kot stalne uslužbenice v drugo stopnjo osnovne plače dotične kategorije, v katero spadajo po naslednjih določilih:

Vse pomožne delavce se uvrsti po treh letih službe v drugo stopnjo osnovne plače kategorije služiteljev; po dveh letih službe v tej stopnji napredujejo v tretjo stopnjo osnovne plače. Nato napredujejo vsaki dve in pol leti v višjo stopnjo. Po desetih letih celokupne službe kot delavci in služitelji napredujejo v peto stopnjo osnovne plače druge kategorije zvančnikov. V tej kategoriji ostanejo, dokler ne dosežejo polne službene dobe, ki je predpisana za doseg polne pokojnine ter napredujejo v višje stopnje vsake dve in pol leti.

Vse profesionaliste se uvrsti po treh letih službe v drugo stopnjo osnovne plače druge kategorije zvančnikov ter napredujejo po istih predpisih v tej kategoriji kot pomožni delavci v kategoriji služiteljev. Po 10 letih celokupne službe kot delavci in zvančniki II. kategorije napredujejo v 5. stopnjo osnovne plače zvančnikov prve kategorije. V tej kategoriji ostanejo, dokler ne dosežejo polne službene dobe, ki je predpisana za doseg polne pokojnine ter napredujejo vsaki dve in pol leti.

Člen 10.

Po zvršetku najvišje stopnje osnovne plače pripada uslužbencu za ves čas nadaljnjega službovanja njegova najvišja letna osnovna plača, zvišana za 15%. Ta povišek se šteje tudi za pokojnino.

Člen 11.

Prejemki delavcev po nastavitvi se dele:

1. Na osnovno plačo,
2. na stanarino,
3. na doklado za ženo in otroke.

Osnovna plača služiteljev se deli na 10 stopenj in se odreja po tej razpredelnici:

Prva stopnja	Din 6.000
druga stopnja	Din 6.800
tretja stopnja	Din 7.600
četrt stopnja	Din 8.400
pet stopnja	Din 9.200
šesta stopnja	Din 10.000
sedma stopnja	Din 11.000
osma stopnja	Din 12.000
deveta stopnja	Din 13.000
deseta stopnja	Din 14.000

Člen 12.

Osnovne plače zvančnikov prve in druge kategorije se dele v 10 stopenj po sledeči razpredelnici:

Stopnja	I. kategorije Din	II. kategorije Din
1.	10.000	8.000
2.	10.800	8.800
3.	11.600	9.600
4.	12.400	10.400
5.	13.200	11.200
6.	14.000	12.000
7.	15.000	13.000
8.	16.000	14.000
9.	17.000	15.000
10.	18.000	16.000

Člen 13.

Stanarina zvančnikov in služiteljev se odreja po tej razpredelnici:

V prvih 15 službenih letih Din 2.400 letno,
za ostali čas Din 4.800 letno.

Člen 16.

Rodbinske doklade za ženo in otroke znašajo letno po Din 1.200. Za čas izrednih draginskih

razmer se ta doklada ne izplačuje, ampak se izplačujejo rodbinske doklade po uredbi o draginskih in rodbinskih dokladah.

Člen 14.

Vsak delavec mora biti takoj od dneva nastopa službe zavarovan proti bolezni in proti nezgodam ter mora vse potrebno za zavarovanje poskrbeti delodajalec. Vse tozadavne odločbe glede zavarovanja obsega pravilnik o bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavcev in uslužbencev državnih prometnih naprav.

V. poglavje.

Pokojnine.

Člen 15.

Pravico do pokojnin imajo vsi delavci in njih rodbine ob pogojih tega zakona.

Člen 16.

Za pokojnino se šteje ves čas, ki ga je prebil delavec v službi državnih prometnih naprav, bodisi neprekinjeno bodisi s prekinitvami ob pogojih tega zakona.

Člen 17.

Osnova za izračunavanje pokojnin sta plača in redna stanarina. Pravico do osebne pokojnine pridobi delavec, ko dovrši 10 let službe ter mu pripada takrat kot pokojnina 50% osnove, ki služi za izračunavanje pokojnine. Pravico do polne pokojnine zadobe delavci po 25 letih efektivne službe. Zato se stopnjuje pokojnina za vsako nadaljnjo polovico leta, ki jo prebijejo v službi po 10. letu, za 1/666%.

Člen 18.

Delavec se ne sme upokojiti predno ne dovrši predpisano število službenih let, potrebnih za doseg polne pokojnine.

Delavec se sme upokojiti le, ako

1. Dovrši 60. leto starosti,
2. ima polna službena leta.

Drugače se sme upokojiti delavca pred doseg polnih let le na razsodbo delavskega odbora, oziroma ako je delavec sporazumen z upokojitvijo.

Prispevke za pokojninski zavod plačujejo i delavci i delodajalec po štatutih pokojninskega zavarovanja, ki naj se izdelajo sporazumno z delavskimi organizacijami.

VI. poglavje.

Površna obleka.

Člen 19.

Vsakemu delavcu, brez izjeme pristojna naslednja službena obleka:

- 1 bluza iz sukna nosilna doba 1 leto,
- 1 bluza, letna nosilna doba 1 leto,
- 1 hlače iz sukna nosilna doba 1 leto,
- 1 hlače, letne nosilna doba 1 leto,
- 1 kapa (čepica) nosilna doba 1 leto,
- 1 kožuh nosilna doba 3 leta,
- 1 čevlje ali škornje nosilna doba 1 leto.

Poleg tega pripadate vsem delavcem letno dve platneni obleki. Vsemu delavskemu osebnju, ki je pri izvrševanju službe stalno izpostavljeno vremenskim nevarnostim, pripada dežni plašč, katerega nosilna doba se določa na tri leta. Za dotične delavce, ki vrše le od časa do časa delo na prostem, se izdajo za čas slabega vremena dežni plašči iz skladišča. Izpiralci strojev, čistilci kanalov in greznic dobe iz skladišča škornje čez kolena in nepremočljivo celoma obleko. Coklje naj se izdajajo delavcem v kurilnicah in delavnicah, kateri jih rabijo za izvrševanje službe po potrebi neglede na termin za izmenjavo.

Kurilniški in delavniški delavci dobe letno dve brisači, katere morajo sami prati, in mesečno ¼ kg mila.

VII. poglavje.

Delavski odbori.

Člen 20.

Delavski odbori se sestavijo na podlagi po tajnih volitvah in proporcijem sistemu izvoljenih delavskih zaupnikov, kateri izvolijo iz svoje srede delavski odbor, ki se sestoji iz 12 delavskih zaupnikov in istega števila namestnikov in čegar mandat traja eno leto. Delavski odborniki ne dobe za svoje delo nikake odškodnine, le glavni delavski odborniki dobe za seje pri direkciji trošnine. Pooblastilo delavskih odbornikov preneha:

- a) Po preteku koledarskega leta,
- b) za slučaj smrti,
- c) z izstopom iz službe,
- d) s prostovoljno odložitvijo mandata,
- e) vsled težke kršitve dolžnosti in z izgubo državljanских pravic po sodnijskem odloku.

Izpraznjeni mandat se mora popolniti iz namestnikov, ako so pa ti izčrpani, pa z novo izvolitvijo.

V kompetenco delavskih odborov spada:

1. Varovanje vseh zagarantiranih delavskih pravic,
2. posredovanje v sporih delavcev z delodajalcem,
3. zastopanje delavcev sploh, zlasti pa v slučaju odpovedi,

4. sodelovanje pri sestavljanju raznih pravilnikov,

5. sodelovanje pri sklepanju raznih pogodb,

6. predlaganje raznih zahtev za izboljšanje gnetnega položaja.

Delodajalec ne sme ovirati delavskih odbornikov pri vršenju njihovih dolžnosti ter jih lahko vrše med službo. Izda naj se tozadavni natančni pravilnik s sodelovanjem strokovnih organizacij.

VIII. poglavje.

Pogrebina.

Člen 21.

V slučaju smrti delavca pripadajo ženi, oziroma preostalim rodbinskim članom za kritje pogrebnih stroškov 30-dnevni prejemki umrlega. V slučaju, da nima sorodnikov, pripade ta znesek dotičnemu, ki se izkaže, da je nosil pogrebne stroške.

IX. poglavje.

Odpovedni roki.

Člen 22.

Obojestranski odpovedni roki so:

Za začasne delavce 14-dnevni odpovedni rok.
Za stalne delavce 4-tedenski odpovedni rok.

X. poglavje.

Prehodne odredbe.

Člen 23.

Vse delavsko osebo, vključno one delavce, ki imajo več kot 6 mesecev pogodbeno službo, se prevede po stanju od 1. januarja 1925 po določbah predvidečega zakona. Vse dotične delavce, ki imajo več kot tri leta službe, se prevede v odgovarjajoče stopnje kategorije služiteljev oziroma zvančnikov. Vsem ostalim, ki še nimajo treh let službe, se regularizirajo plače po odredbah tega zakona. Zoper eventualno nepravilno uvrstitev je dopustna pritožba na direkcijo v roku 30 dni od dneva dostavitve odloka, kam je posameznik preveden. Prevedbo delavcev z manj kot 3 službenimi leti izvrše načelniki službenih edinic s sodelovanjem od delavcev izvoljenega zaupnika. Prevedbo ostalih pa izvrši komisija pri direkciji.

Določbe tega zakona veljajo tudi za delavce tuje državljanke, ki so že v službi in se tudi prevedejo.

Člen 24.

Ko so delavci po treh letih nastavljeni, veljajo zanje vse določbe zakona o državnem prometnem osebnju, ki je bil revidiran. Delavcem pripada po nastavitvi obleka, ki je določena za osebo eksekutivne stroke. Delavci obdrže tudi po nastavitvi pravico do dveh platnenih oblek in do delavskih odborov; medtem ko velja za ostale nastavljenice personalna komisija. V slučajih, kjer so odredbe tega zakona boljše od odredb zakona za državno prometno osebo, obdrže za delavce veljavnost odredbe tega zakona.

Izvelek iz okrožnic direkcije Ljubljana

za čas od 20. avgusta do 5. septembra 1924.

1. Dobava premoga.

Okrožnica št. 20.906/II. razglasa, da dobe odslej naprej glasom odloka M. S. 14.896 od 30. julija 1924 vsi aktivni in upokojeni železničarji na leto naslednjo množino premoga:

a) Vsi aktivni in upokojeni uradniki, oženjeni ali, ki imajo lastno gospodinjstvo, dobe letno 3 tone premoga;

b) brez lastnega gospodinjstva in samci pa 1 tono premoga;

c) vsi aktivni in vpokojeni poduradniki, sluge in delavci pa dobe, ako imajo lastno gospodinjstvo, 2 toni letno;

d) isti, brez lastnega gospodinjstva, pa pol tone letno.

Cena znaša od 1. septembra 1924 dalje za tono Din 351.75.

Premog se mora dobaviti vsako leto do 1. novembra, ker se pozneje, izvzemši najnujnejše slučaje, ne bo razdeljeval.

To je torej prva dobrotla nove vlade, ki namesto, da bi pustila železničarjem vsaj stare pravice, še te krati in jemlje ter dela zopet različno med višjimi in nižjimi, kakor, da delavca in poduradnika pozimi sam Bog greje. Pač čudna so pota božja in tudi vlada, ki po svojih poslancih doma obeta med in mleko, v Beogradu hitro pozabi na svoje obljube. Pa ne samo, da je zmanjšala kvoto premoga, mu je, kakor kak židovski verižnik, povišala ceno kar za 10% pri toni, češ to je za manipulacijske stroške. Glede premoga smo takoj pismeno intervenirali v Beogradu.

2. Dopusti osebja: Ker je sedaj prevedba nastavljenecov končana, odreja okrožnica št. 68.818/VI., da uslužbenci lahko začno izrabljati dopuste po novih predpisih. Važno je pri tem to, da kdor dopusta iz službenih ozirov ne more izrabiti v tekočem letu, ga lahko izrabi še tekom prihodnjega leta. Da se bode te znali ravnati, priobčimo tabelo, iz katere je razvidno, koliko ima kdo dopusta na leto.

	Uradniki	Zvaničniki	Služitelji
Do 5 let:	15	10	8
do 15 let:	25	15	12
do 25 let:	30	25	20
preko 25 let:	45	35	30

3. Pobijanje tihotapstva:

Ker se baje železničarji v veliki meri pečajo s tihotapstvom ter prenašajo čez mejo in po državi razno blago v velikih množinah in s tem škodujejo trgovcem ter tudi upravi, ker se vozijo z režijskimi voznicami in ne plačajo pristojbine za prevoz prtljage, je izdala direkcija z okrožnico št. 68.763/VI. proti tihotapcem drakonične odredbe.

Vsakemu, ki se ga zaloti pri tihotapljenju in prevažanju blaga, se takoj odvzame legitimacija, izstavi doplačilo in se, ako je aktiven železničar, uvede proti njemu disciplinarno postopanje in se prestopnik naznanj sodnijskim oblastem.

Dopisi.

Iz Zidanega mosta. Brezpravje v naši kurilnici vlada naprej. Šef Vodička se smatra za absolutnega gospodarja in direkcija ga uboga. Kakšna je bila prevedba pri nas, ne bom omenjal. Govori dosti dejstvo, da so dobili delavci, ki so v kurilnici po dve leti, na uro po 1.25 Din več kot delavci s petimi in več leti. Zadnjič je bil odpuščen neki delavec, ker je sporočil direkciji, da nekdo neupravičeno premika s stroji. Direkcija, mesto da bi odpustila dotičnika, ki je premikal s stroji, je brez vsakega zaslišanja in drugih ugotovitev odpustila dotičnika, ki je storil svojo dolžnost, češ da njegove navedbe niso pravilne. Vendar bo tu govorila še druga instanca in upamo, da je še pravica na svetu ter smo mnjenja, da bo z ozirom na slučaj v kurilnici Ljubljana, kjer se je pripetila nesreča, ko je nekdo, ki ni imel tozadavnega izpita, premikal s strojem, zidanmoški slučaj obravnavala tudi sodnija. Zapomnite si, da se nedolžnih ljudi ne meče kar tako na cesto, samo da se prikrije tisto, kar v kurilnici že davno — strašno smrdi. Prišli bomo na dan z dokazi, ki jih ne bo mogel zatusati noben protokol, ker pa na direkcijski ne vlada za našo kurilnico pravica, bomo šli z dokazi tja, kjer se deli pravica. — Spartak.

Iz lokalke. Dan za dnem smo pričakovali uslužbenci in delavci lokalke, da bo država pristnila na »upravne svete« naših lokalke, ko je podržavila južno železnico, pa čakamo zaman do danes. Nikdo se ne zmeni za nas, dobivamo še vedno stare prejemke in nismo prevedeni na novi zakon, ne dobimo premovalnih premij in drugih prejemkov, ki jih dobe državni železničarji, kljub temu, da moramo opravljati isto službo in po istih predpisih. Upamo, da bo ravnateljstvo vendar enkrat uvidelo, da nam tudi pristojajo premovalne premije ter nas bo prevedlo na novo službeno pragmatiko. — Usluženec lokalke.

Vsem, ki so dobili v 2. številki položnice in do danes niso poslali naročnine, je današnja številka zadnja, ki jo prejmejo. Uprava.

Internacionalni pregled.

Italija. V Italiji se da konstatirati razveljavno dejstvo, da se železničarske mase zbuja in se zbirajo okoli strokovnih organizacij. Radi tega je vodstvo strokovnih organizacij sklenilo postaviti konkretne cilje in zainteresirati za izvojevanje istih železničarske mase. Zahteva se zopetna namestitve vseh odpuščenih železničarjev in takojšnja ukinitve od fašistovskega režima uzakonjenega reakcionarnega delavskega pravilnika. Umor poslanca Matteotija je zelo vplival na delavske mase, ki sedaj trumoma izstopajo iz fašističnih organizacij ter se oklepajo strokovnih organizacij, kljub temu, da so vsled tega posamezne direktije na višji ukaz odpustile večje število delavstva. V protest proti temu so delavci vpriporili dvodnevno zelo dobro uspešno stavko. — Od fašističnih voditeljev z denarjem, strahovanjem in obljubami zgrajeni aparat med delavstvom se sumljivo majo in izdajalci delavskega pokreta, ki so vodili iz sebičnih ozirov fašistični pokret med delavstvom, bodo v najkrajšem času ostali osamljeni, delavstvo pa se bo zopet strnilo v močno nepremagljivo falango in začelo boj proti izkoriščanju od strani kapitalizma.

Avstrija. Takozvani »Abbau« v Nemški Avstriji je končan ter je bilo upokojenih ali odpuščenih z odpravninami skupno 69.516 državnih nameščenecov, od katerih odpade večje število na železničarje. V Avstriji so dosegli enotni železničarji to ugodnost, da se jim regulirajo plače po takozvanem »indeksu« (po draginji) in se je ta sistem razširil na večino strok tudi v privatni industriji, zato ni iz Avstrije slišati toliko poročil o mezdni gibanji; gibanja med delavstvom nastopijo v slučaju odpusta ali reduciranja delavcev. Nemškoavstrijski proletarij pa si je staval sedaj nalogo izvojevati si mirovne plače.

Nemčija. V Nemčiji narašča gospodarska kriza. Brezposelnost narašča, uvedlo se je skrajšanje produkcije, mnogi obrati so ustavili delo. Vse to se vrši po načelu podjetnikov, da bi zlomili odporno silo proletariata in si ga docela podjarmili. Najbolj so prizadeti delavci v kovinarski industriji in rudnikih. Tisoče pridnih rok mora praznovati, ker so kapitalisti prešli odkrito k sabotaži produkcije. Glavna točka je še vedno vprašanje osemurnega delavnika. Socialna demokracija je pasivna proti naskoku kapitalistov na osemurni delavnik in podpira vlado. Hočejo ga odstraniti, povišati delovni dan na 12 ur in pri tem znižati plače. Tako, trde, preneha brezposelnost. V resnici pa je ravno narobe in kapitalisti bodo zaslužili še mnogo večje profite. Izžeti do kosti proletarij, to hoče nemška buržuazija.

Francija. Stavka metalskih delavcev v Dowai je bila po 20 dneh končana s kompromisom z delodajalci, ki so bili vsled nujnih naročil prisiljeni deloma ugoditi delavskim zahtevam. V vseh pokrajinah pa, kjer se čuti brezposelnost, podjetniki stalno znižujejo plače delavstvu z izgovorom, da nimajo naročil ter odstopajo naročila rajši kapitalistom v drugih krajih. Tako stoji sedaj radi znižanja plač v stavki zidarski delavci v Troyes od 18. julija 1924, mizarji v St. Etienne od 20. julija 1924 in enako tekstilni delavci v Severni Franciji, a skoro brez izgleda na zmago, ker birokratski voditelji reformističnih organizacij v Franciji ne smatrajo za potrebno, da bi ustavili delo v sorodnih obratih v celi Franciji.

Anglija. V Angliji vlada še vedno strašna brezposelnost in je bilo koncem julija brezposelnih 1.050.000 delavcev ter brezposelnost še vedno narašča v rudnikih, železarnah, tekstilni industriji. A kljub temu je opaziti v nekaterih podjetjih, da se plače povišujejo, in

sicer tam, kjer je delavstvo kompaktno organizirano. V prvi polovici letošnjega leta je bilo 232 stavk, katerih se je udeležilo nad 400.000 delavcev, ki so stakali skupno 3.300.000 delovnih dni. Vse strokovne organizacije Anglije stoji na stališču, da se morajo plače povišati, ni pa enotnosti glede določitve dnevnega dela. Eni zahtevajo osem, drugi sedem, ter ostali šesturni delavnik in radi te neenotnosti pripravlja kapitalizem napad na osemurni delavnik in predstoječi boj v Angliji bo hud, posebno, ako se bodo vse organizacije zedinile za zahtevo šesturnega delavnika z ozirom na brezposelnost. Leta 1925 se vrši v Angliji konferenca zastopnikov državnih in privatnih železnic vseh dežel Evrope, ki bodo sklepali, kako bi zvišali produkcijo obenem z znižanjem obratnih stroškov ter kako bi vpeljali devet- do deseturni delavnik. Tudi železniški proletarij vseh dežel se mora pripraviti na ta napad enotno, ker ako se bo železniškim upravam le v eni državi ta napad posrečil, bo težko zaustaviti ta napad drugod. Tudi železničarstvo Jugoslavije se mora v tem vprašanju ujediniti.

Finska. Beli teror, ki vlada na Finskem, je po končanem napadu na politične nasprotnike obrnil vso svojo moč proti razrednim strokovnim organizacijam; voditelje organizacij so zaprli, shode prepovedali in izvajajo teror nad razredno organiziranimi, v katerem pa vlado na žalost podpirajo reformistične organizacije za Judežvo plačilo.

Jugoslavija. Kako daleč smo še oddaljeni od tega železničarji v Jugoslaviji, ko si moramo šele konsolidirati svoj pokret, ko mora še železniški proletarij izpregledati in se, v kolikor je neorganiziran, okleniti strokovne organizacije, v kolikor pa je organiziran v takozvanih kategorijah in nacionalnih organizacijah (organizacijah, ustanovljenih na inicijativno političnih strank), mora te zapustiti in se preorientirati za strokovni pokret. — Glavna krivda na neuspehih v Jugoslaviji je, da se pokret ne vodi enotno in da imamo cel kup »reformističnih« in vladnih organizacij, ki stoji le na stališču sporazuma, v katerem pa delavski razred vedno vleče ta kratko in podleže. Pokret teh organizacij vodijo ljudje, ki o strokovnem pokretu sploh nimajo pojma ter so v prvi vrsti veliki egoisti, ki jim je lastni jaz in dobrobit več kot dobrobit proletariata. Torej, železničarji Jugoslavije, zlasti železničarji Slovenije, prevzemite v delavskem pokretu vodilno vlogo za doseg naših ciljev: Za zopetni sprejem vseh odpuščenih in reduciranih, za osemurni delavnik, za sprejetje delavskega zakona, za enotnost strokovnega pokreta.

Tiskovni sklad.

V štev. 2 je izkazanih 330 Din; železničarji z Rakeka 30; železničarji iz Celja 5; železničarji iz Zidanega mosta 10; železničarji iz Ljubljane dol. kol. 10; železničarji iz Ljubljane gor. kol. 50; Svetilničarji iz Ljubljane gl. kol. 65; Blokrovniki iz Ljubljane gl. kol. 55; Nadkretniki iz Ljubljane gl. kol. 40; Ostali železničarji iz Ljubljane gl. kol. 80; železničarji iz Borovnice 5 Din. Skupno do 5. septembra 680 Din. — Železničarji! Dolžnost vsakega zavednega železničarja je, da po svojih močeh pripomore k zboljšanju in povečanju edinega svojega strokovnega glasila. Železničar brez svojega strokovnega glasila ni železničar.

Lastnik: Konzorcij »Organizirani Železničar«.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Franc Jernejčič.